Уберегти історію сім'ї

Інна СОБКО

Після тривалої перерви ми знову публікуємо чергову непросту історію родини острожан. Відвертістю зі сторінок життя своїх далеких і близьких родичів із нами поділилася Ганна Крушинська. Упродовж тривалого часу її сім'я збирала дані про родове дерево. На жаль, не завжди вдавалося отримати достатньо інформації, щоб сповна зрозуміти, яке життя прожили рідні. Та все ж зроблено чимало, зокрема пощастило відшукати й зберегти унікальні документи, які іноді були основним джерелом інформації про людей.

Острожани з XIX століття

Родовід Новацьких в Острозі бере початок від Антонія Іллічa Новацького, який був родом із Кременеччини та після одруження переїхав до Острога. Він народився 14 квітня 1886 року. Паспортну книжку Антонію Іллічу видав Кременецький староста Волинської губернії 30 березня 1908 року. Як свідчать документи, Антоній Ілліч був міщанином. В Острозі спочатку жив на Новому місті перед мостом (як йти в місто – ліворуч). Відомо, що Антоній був сиротою (*фото 1*).

Після одруження з Наталією Степанівною Сорочинською (остроженною), купив хату на вул. Татарській, 112. Імовірно, цей документ якось стосується купівлі того будинку (можливо, раніше то була власність графині Блудової) (*фото 2*).

Ще була хата під солом'яною стріхою, яка ще простояла до 1980 року. Потім її знесли нові господарі. Більше відомостей про Антонія, окрім тих, що записані в паспортній книжці, немає. Помер в Острозі 31 травня 1953 року.

Дружина Антонія – Наталія Степанівна Новацька (Сорочинська), була родом з Острога. На жаль, рік народження невідомий. Знаємо, що з чоловіком вони жили бідно. Сім'я була багатодітна – восьмеро дітей, тому Наталія Степанівна як мати виховувала дітей дома. Скрутне становище змусило дітей рано піти працювати «по людях». Удалося дізнатися, що Наталія померла в Острозі 16 червня 1949 року, раніше за чоловіка.

Нам вдалося з'ясувати імена дітей Антонія та Наталії Новацьких, які дожили до дорослого віку. Це доньки Ніна, Віра, Ліда, Марія, Надія, Ольга та сини Борис і Володимир. Так трішки детальніше розкажемо про життя більшості сестер і братів (*фото 3*).

Старша донька Новацьких – Ніна Антонівна Максимчук (у дівоцтві Новацька) прожила більше 90 років (*на фото 4 – посередині*). Її чоловік Михайло Максимчук (прожив близько 60 років) був завгоспом у лікарні. Подружжя мало троє дітей – Валентину, Бориса (працював у міжшкільному навчально-виробничому комбінаті), Олександра.

Ще одна донька Лідія Антонівна-Франківський інститут нафти і газу, працював у Рівному, Києві, а згодом переїхав у Москву. Ще одна донька Марія Антонівна Бронковська (Новацька) вийшла заміж за Михайла Бронковського. Ще заміжжя лишилася вдовою з трьома дітьми – Валентин (архітектор за професією), Ростислав, Лариса (працювала у заміжжі у бухгалтером).

Жили неподалік від кладовища, що на Татарській, але звернуто.

Про найменших доньок Надію та Ольгу Новацьких відомо не багато. Знаємо, що Надія вийшла у Нову Каховку Херсонської області, а Ольга зникла під час війни.

Один із синів Борис Антонович Новацький служив в армії. За спеціальністю був шевцем. Певний час працював у поліклініці у господарній частині. Дружина Надія також працювала там у господарній частині. Мали одного сина Віталія (працював у Києві). Також жили на вулиці Татарській навпроти батьківської хати (*фото 5*).

Інший син Володимир Антонович Новацький працював столярем, його дружина – Ганна Турченківська. Мешкали в районі автовокзалу. Мали дітей – Леоніда й Валентину (у заміжжі Громко). Леонід узяв прізвище матері – Турченківський. Жив в селі Кам'янка Ізяславського району. Батько Володимир допоміг побудувати дачі Валі хату на вул. Сагайдного (колишня Ворошилова).

Віра Антонівна Крушинська (Новацька) народилася 22 серпня 1909 року. Мала початкову освіту, закінчила три класи Острозької гімназії за Польщі. З підліткового віку працювала в найманах – доглядала дітей, кухарювала (*фото 6*).

23 березня 1940 року вийшла заміж за Вацлава Крушинського. Чоловік спочатку працював кондуктором на залізниці, згодом на канцелярській справі. Нам вдалося знайти дані, що він із 9 липня 1920 року до 30 червня 1938 року служив у Польському війську – у 19 Полку уланів волинських, був вахмістром у кавалерії. Окрім того, відомо, що він учився на курсах комендантів у Рівному. 20 квітня 1938 року отримав медаль за довголітню службу.

Вацлав працював у різних канцеляріях, а за радянської влади – бухгалтером Хорівського лісництва. Останні місяці до війни був бухгалтером в Острозі в канцелярії ремонтної групи при міському комунальному господарстві. Писав на друкарській машинці, креслив плани, мали (*фото 7*).

Віра та Вацлав разом прожили недовго, бо чоловіка забрали на війну. Під час Другої світової війни Вацлав служив у Першій армії Польської армії, у складі Першої дивізії зенітної артилерії у званні підпоручника. Не повернувся з війни, похований на кладовищі «Мінслово» у Познані (Польща).

З 22 липня 1956 року Віра Новацька працювала прибиральницею в Острозькій райсоцвиконкомі, з 1963 року – у школі-інтернаті, з 1965 року – в Острозькій районній спілці споживчих товариств. Померла 10 жовтня 1985 року в 76 років та похована в Острозі. Віра Новацька сама виховала сина Юрія (*на фото 8 – хоча біля входних дверей у батьківську хату*).

Юрій Вацлавович Крушинський (24 грудня 1940 – 7 серпня 1998) здобув освіту в Острозькій середній школі № 1. Після закінчення десятирічки декілька місяців навчався у Києві в технікумі міського транспорту. Змушений був покинути це навчання, бо мати не могла матеріально його утримувати.

Ще в школі навчився грати на духових інструментах, грав у оркестрі. Повернувшись із Києва, працював у військовій частині очільником естрадного оркестру, одночасно керуючи різними оркестрами, граючи на весіллях, похоронах. З 1980 року вчителював по класу духових інструментів в Острозькій музичній школі (*фото 9*). Закінчив курси настроїльників фортепіано, після чого займався цим у музичній школі паралельно з викладанням музики.

Фото 3

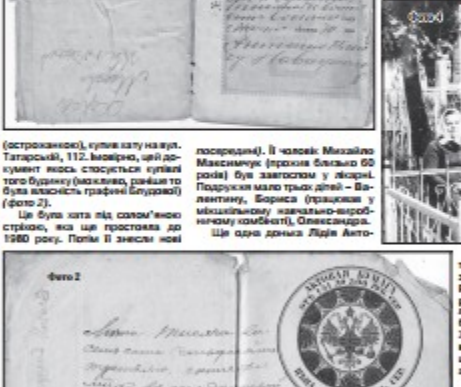
Фото 1

Фото 6

Фото 7

Фото 4

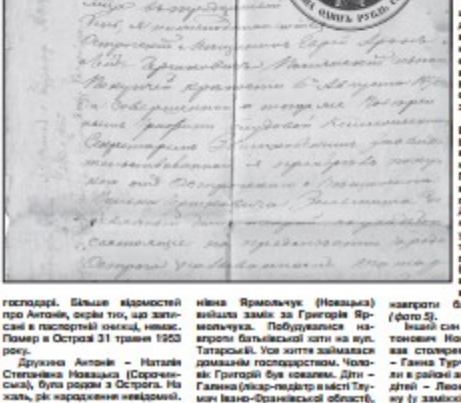
Фото 2

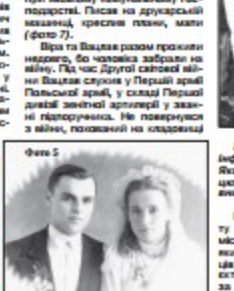
Фото 8

Фото 9

Фото 5

Просимо вибачення, якщо інформація не зовсім точна. Якщо хтось має відомості про цю родину, будемо раді доповнити сторінки.

Публікація у рамках проєкту «Фото-, аудіоінтервіюи в міський простір «Вікна історії», який став одним із переможців конкурс мікрогранту від проєкту ReHERIT, реалізовуваного за підтримки Європейського Союзу.